

material. It is also suggested to use tables where there is a comparison and comparison of material, which facilitates the use of analysis and synthesis when studying certain linguistic phenomena.

Keywords: primary school; practicum; table; normative speech; spelling; spelling; simplification; alternation; ability; skills.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Hromyk, Yu. V., 2018. *Ukrainskyi pravopys* [Ukrainian Spelling]: navch. posib. Kyiv: VD «Kondor», 166.
2. Derkach, L. M., Zinchuk, R. S., 2020. *Pravopys ukrainskoi movy* [Ukrainian Language Spelling]. Praktykum: navch. posib. Lutsk: PP Ivaniuk, 120.
3. Matsko, L. I., Kravets, L. V., 2007. *Kultura ukrainskoi fakhovoi movy* [Culture of Ukrainian Professional Language]: navchalnyi posibnyk Kyiv: Akademiia, 359.
4. *Ukrainskyi pravopys* [Ukrainian Spelling], 2019. In-t movoznavstva im. O. O. Potebni NAN Ukrainy, In-t ukr. movy NAN Ukrainy, Ukr. mov.-inform. fond. Kyiv: Nauk. dumka, 392.
5. Yushchuk I. P., 2012. *Praktykum z pravopysu i hramatyky ukrainskoi movy* [Workbook on Ukrainian Spelling and Grammar]: posibnyk. Kyiv: Osvita, 270.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2024-36-90-99>
УДК 373.2(489)

Газіна Ірина Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та методик дошкільної освіти,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1730-417X>

iruska.g@ukr.net

НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: СКАНДИНАВСЬКИЙ ДОСВІД

Анотація. У статті з'ясовано особливості навчання основам математики у системі дошкільної освіти скандинавських країн.

У контексті реалізації цього завдання автор акцентує увагу на місці навчального компоненту в освітньому процесі скандинавських закладів дошкільної освіти, зокрема – формування математичних знань та уявлень. Також окреслено основні принципи, на яких ґрунтується ця робота.

Актуальність цієї проблематики зумовлена тим, що сьогодні, в умовах подальшого реформування вітчизняної системи освіти, важливим для нас є

європейський освітній досвід. Його врахування, а також підвищення якості української системи освіти до європейського рівня спрямовують нас на всебічне вивчення методів та форм роботи зарубіжних колег, використання їх у формуванні нової української освітньої моделі.

Сьогодні у скандинавських країнах намітилася тенденція до відмови від класичної системи, коли в закладах дошкільної освіти приділялася увага лише догляду та іграм з дітьми. Ознакою цього стала розробка та впровадження програм, які орієнтують педагогів на включення в освітній процес закладів дошкільної освіти навчального компоненту, зокрема й математичного змісту. Водночас самі принципи реалізації навчального компоненту демонструють прагнення максимально зберегти кращі досягнення класичної системи дошкільної освіти, у центрі якої знаходиться сама дитина і де головним завданням є створення умов для того, щоб діти отримували можливість бути просто дітьми. Тому навчальна діяльність (у цьому випадку говоримо про навчання основам математики) включена у повсякденну дитячу діяльність, основу якої складає гра. При цьому важливою є роль педагога та відповідного навчального середовища. Останнє є ключовим поняттям у фундаменті скандинавської системи освіти

Ключові слова: дошкільна освіта; скандинавські країни; організація освітнього процесу; навчальна діяльність; математика.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Сучасний активно змінюваний світ зумовлює пошуки шляхів реформування різних галузей суспільного життя. Зокрема це й стосується освітнього простору. Проблема реформування освітньої галузі актуальна не лише для України (в нашому контексті ми говоримо про необхідність подальшого відходу від старої радянської системи освіти та органічної інтеграції українського освітнього простору до європейського), а й для сучасної Європи. Зокрема, це стосується власне початкової ланки (надзвичайно важливої в сенсі формування основ особистості людини), якою є дошкільна освіта.

З огляду на означені стратегічні напрями розвитку вітчизняної освіти, для нас важливим є європейський освітній досвід. Його врахування, а також підвищення якості української системи освіти до європейського рівня спрямовують нас на всебічне вивчення методів та форм роботи зарубіжних колег, використання їх у формуванні нової української освітньої моделі.

Неабиякий інтерес для нас має досвід скандинавських країн. По-перше, скандинавська система освіти демонструє незмінні позитивні результати. Високий рівень життя, соціальні стандарти, безпосередньо пов'язані і з успішно працюючою там освітньою галуззю. Самі ж мешканці Скандинавії визнаються одними з найщасливіших людей планети. По-друге, ці країни традиційно мали тісні політичні, економічні та культурні зв'язки з Україною. Відтак, сьогодні безумовно є актуальним

врахування виховних принципів скандинавських країн у процесі реформування освітньої галузі України.

Звичайно, це стосується різних питань раннього навчання та виховання. Власне саме в період дошкільного дитинства закладається основа особистості й залежить її становлення на всіх наступних етапах. Окремо хочеться звернути увагу саме на те яким чином в скандинавських країнах відбувається навчання дошкільників основам математики – науки вкрай потрібної для сучасної людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Безумовно, що проблематика, пов'язана з функціонуванням освітньої сфери скандинавських країн привертає увагу вітчизняних дослідників. Так, зокрема, аналізу шведської моделі освіти присвячена стаття О. Шмотіної. Зокрема, дослідниця звертає увагу і на особливості тамтешнього дошкільного виховання, зазначаючи, що в дитячих садках Швеції, назва яких дослівно перекладається як «попередня школа», є навчальні плани, за формою подібні до шкільних. Саме там діти знайомляться з буквами та цифрами, але при цьому, як вона зазначає, читати і виконувати найпростіші арифметичні дії діти починають вчитися уже в школі [4, с. 124].

На особливості навчання в дитячих садках Швеції звертає увагу й М. Корольчук, яка відзначає, що там не ставиться безпосереднє завдання **навчити дітей читати й рахувати** та не практикують завдання для прискореного інтелектуального розвитку, натомість створюють усі умови, щоб діти максимально більше часу **проводили на свіжому повітрі, незалежно від погодних умов**. А за необхідності «...у 6 років батьки можуть віддати дитину до **підготовчого класу**, де протягом одного року діти будуть готуватися до школи» [5].

А. Степанова-Камиш в сенсі означеної проблематики акцентує увагу на тому, що в Швеції «...вважають, що в дошкільлі закладається основа для навчання людини впродовж усього життя, а отже – важливо сформувані такі умови, щоби дитина відчула бажання вчитися й пізнавати світ. Саме тому в центрі – потреби та інтереси дитини, її творчі та розумові здібності. Завдання дорослих – всебічно їх підтримувати, спрямовувати та давати дитині можливість отримувати нові знання та навички» [6].

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Зважаючи на актуальність означеної проблематики **метою статті** є з'ясування особливостей навчання основам математики у системі дошкільної освіти скандинавських країн.

Відповідно до мети ставляться **завдання**:

– означити місце навчального компоненту в освітньому процесі скандинавських закладів дошкільної освіти, зокрема компоненту, який стосується формування у дошкільників математичних знань та уявлень.

– окреслити основні принципи, на яких ґрунтується ця робота.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Серед низки актуальних проблем, які викликають сьогодні гострі дискусії фахівців (зокрема саме в скандинавських країнах), вирізняється та, яка стосується питань співвідношення в системі дошкільної освіти вільного виховання та навчального компоненту. Про це, зокрема, пише данський педагог, професор Орхуського університету в Копенгагені Стіг Брострем, який відзначає, що «...дошкільна освіта в скандинавських країнах часто протиставляється шкільній освіті. Підхід до дошкільної освіти ґрунтується на грі, догляді та безпеці на відміну від шкільного мислення, яке характеризується викладанням, навчанням й акцентом на зміст» [1, с. 3].

На думку вченого, в сучасній дошкільній педагогіці до проблеми виховання і навчання дітей означилися два підходи. Перший – це так звана скандинавсько-німецька модель, яка «...орієнтована насамперед на дитину та використовує концепції, такі як догляд, гра, взаємовідносини, діяльність та розвиток». В межах цього підходу діти фактично розглядаються як суб'єкти власного навчання» [1, с. 3].

Противагою цьому підходу є орієнтація на академічну підготовку, яка, «...зазвичай, приводить до розробки більш централізованих й академічних стратегій, спрямованих на викладання, навчання, навчальні програми, які визначають зміст та методологію здійснення освітнього процесу та приділяють особливу увагу розвитку грамотності й лічбі. Такий підхід, зокрема, практикується у Франції, Ірландії та Нідерландах» [1, с. 3].

Водночас, щодо скандинавських країн, то там намітилася тенденція до відмови від класичної системи, коли в закладах дошкільної освіти приділялася увага лише догляду та іграм з дітьми. При цьому, якщо ще порівняно недавно діяльність дитячого садка не була пов'язана з навчальною діяльністю і наголошувалося, що саме школа є тим закладом, в якому має відбуватися організоване вивчення предметів, зокрема математики [2, с. 655], то, після того, як у країнах Скандинавії було зафіксовано відносно низькі показники дітей в опануванні читання, математики та природничих наук, там були розроблені нові програми, які орієнтують педагогів на включення в освітній процес закладів дошкільної освіти навчального компоненту, що мало б краще підготувати дошкільників до навчання в школі. Зокрема, в Норвегії у 2016 р. була прийнята програма, що орієнтує на впровадження більш строгого систематичного навчання [1, с. 4]. У Швеції в 2010 р. була прийнята (в 2019 р. вийшла нова її редакція) навчальна програма, в якій акцентовано увагу на необхідності вивчення таких предметів як математика, навчання грамоті та вивчення природничих наук [10]. До аналогічних кроків вдався й уряд Данії, який у 2018 р. прийняв закон про дошкільні навчальні програми, який ґрунтується на концепції навчання, а також Посилена навчальну програму для закладів дошкільної освіти [9].

Сьогодні у закладах дошкільної освіти діти знайомляться з математикою, природознавством і технологіями шляхом дослідження та обмірковування різних понять та повсякденних проблем. Діти також розвивають цифрові навички та навчаються критично й відповідально ставитися до цифрових технологій [7]. Як зазначає А. Степанова-Камиш, там «...використовують для дослідження та описування

довкілля – розуміння та визначення простору, часу і форми, закономірностей, величин, чисел, вимірювання та взаємодії понять тощо. Акцент роблять на комплексному підході до вивчення всього, що оточує дитину, можливостях для пізнання довкілля і взаємопов'язаності процесів та явищ» [6]. При цьому у навчальному плані чітко наголошується на зобов'язанні вихователя закладу дошкільної освіти стимулювали математичний розвиток дітей, але саме за умови сприйняття дітьми математичного навчання в якості розваги [8, с. 5]. Йдеться про впровадження у систему дошкільного виховання вивчення окремих предметів, про необхідність поєднання вільної гри та ігрового навчання під чуйним керівництвом дорослих, що створить можливості для кращої підготовки дітей до навчання в школі [1, с. 4].

Власне щодо означеної проблеми, то слід акцентувати увагу на декількох, на нашу думку, важливих моментах, які можна розглядати як принципи, або складові формування математичних знань в системі дошкільної освіти скандинавських країн.

По-перше, попри те, що в світлі сучасних тенденцій в розвитку дошкільної освіти, зокрема й скандинавських країн, які означили відхід від традиційного бачення дошкільця як лише середовища, де б діти перебували під доглядом дорослих та розвивалися відповідно своїх природних нахилів та потреб, в бік включення навчального елемента й створення відповідних освітніх програм, там незаперечним залишається бачення, що **навчальна діяльність (зокрема й з опанування основ математики) має відбуватися лише в процесі повсякденної діяльності**. При цьому ця діяльність може бути організована як педагогом, так і бути спонтанною, ініціаторами якої є самі діти.

У процесі такої діяльності у якості головного завдання ставиться стимулювання дитячої цікавості до математики. Власне діти у процесі організованої та спонтанної діяльності (переважно ігрової) стикаються з різними ситуаціями, в яких саме і пробуджується їхня цікавість до математики. Вирішуючи відповідні завдання, вони у невимушеній формі формують свої математичні знання [8, с. 5]. При цьому самі дитячі заняття можуть бути цілком звичайними, повсякденними, коли діти просто сидять, або обідають. Завжди є можливість попрактикуватися з різними математичними поняттями, наприклад, порахувати фрикадельки, чи пиріжки тощо.

При цьому фахівці наголошують, що така форма навчання є водночас близькою, водночас – кардинально відмінною від навчання в школі. У цьому сенсі доречним і доволі показовим щодо ілюстрування відмінності навчання математиці у школі та в дитячому садку є поняття так званого дидактичного трикутника. Так, щодо викладання та вивчення математики в системі шкільного навчання його найважливішими елементами є: математика як опорна точка; вчитель, роль якого полягає в тому, щоб опосередковувати математику через організацію математичної діяльності на уроці; учень, який піддається цілеспрямованим діям, щоб відчути та засвоїти математичні інструменти та відповідні дії. Водночас, у контексті дитячого садка даний дидактичний трикутник набуває дещо іншого вигляду. Уже основною точкою виступає не власне сама «математика», а «педагогічна діяльність», яка може і має включати в себе ознайомлення дітей з математичними поняттями такими як лічба, число тощо [2, с. 655]. Власне педагогічна діяльність є центром ваги в означеному

дидактичному трикутнику для дитячих садків. І якщо в умовах школи вчитель, реалізуючи освітній процес, визначає на якому конкретно математичному понятті зосередити увагу, то вихователь дитячого садка розмірковує над тим, яку діяльність запропонувати дітям, а вже потім, над тим, яких математичних питань можна «торкнутися» в процесі означеної діяльності [2, с. 656].

По-друге, **основою дитячої діяльності є гра, відтак математичні знання мають формуватися в процесі саме ігрової діяльності**, тої, яка викликає в дітей інтерес.

При цьому дітям не лише пропонують іти за пропозиціями дорослих, але й **вигадувати ігри самим**. Важливо, щоб така гра стала основою для різноманітної навчальної діяльності.

Як зазначають Сандра Карлссон та Сіран Гадеріфар, «діти повинні мати можливість відчувати та ознайомитися з базовим математичним змістом під час ігрового процесу в дошкільній діяльності... Гра й навчання не можуть бути розділені в діяльності закладу дошкільної освіти, враховуючи, що діти стикаються з математикою в різних природних і значущих контекстах упродовж дня в закладі дошкільної освіти». За таких умов, як вони наголошують, саме навчання перетворюється в захоплююче та веселе заняття, що й забезпечує позитивний результат [8, с. 6-7].

У цьому сенсі основу дитячої діяльності має завжди складати гра (в ході якої може відбуватися різна навчальна діяльність). Фактично гра постає в якості центральної частини навчального середовища [3, с. 22].

По-третє, це саме роль педагога, яку він виконує, організовуючи дитячу ігрову діяльність. Він має **займати активну позицію, яка полягає в тому, щоб спрямовувати дитячу діяльність (ігрову) в необхідне русло**.

Як зазначає Брострем, роль педагога є вкрай важливою, коли «...вихователь, або інший дорослий бере на себе активну роль, стимулюючи дитину до створення нових значень та змісту. Така форма гри виходить за межі традиційної. Таким чином, гра створює можливості і для навчання, і для розвитку». При цьому наголошує, що сама по собі гра не дасть необхідний результат. Педагогу слід стимулювати зміст гри, впливати на її форму тощо [1, с. 4].

У своїй діяльності педагог має чергувати заплановану та спонтанну діяльність, може або сам пропонувати ігри, в яких закладений математичний зміст, або спрямовувати дитячу гру, наповнювати її математичним змістом. При цьому має завжди враховуватися зацікавленість та інтерес дітей. Важливо, щоб вихователь завжди міг чітко визначити до чого діти виявляють інтерес, щоб могли відштовхнутися від цього й запропонувати їм ту, чи іншу діяльність, або спрямувати їх в необхідне русло, в якому можна було б поєднати гру та навчання.

Повертаючись до поняття дидактичного трикутника, слід акцентувати, що важливим його елементом є власне педагог (вчитель у загальноосвітній школі та вихователь в дитячому садку). Тут також прослідковується цілком відмінна його роль в освітньому процесі школи та дитячого садка. Звичайно, стосунки між педагогом та вихованцями (учнями) є асиметричними. Відповідальність за організацію освітньої діяльності лягає на плечі педагога чим молодшими є діти, тим більшою є

відповідальність. Відтак, ця асиметрія є більш очевидною в дитячому садку, ніж у школі. Це також пов'язано з більш неформальним характером взаємодій у дитячому садку порівняно зі школою [2, с. 656].

Насамкінець, маємо **навчальне (освітнє) середовище**.

Скандинавська система дошкільного виховання орієнтована, насамперед, на те, щоб сприяти організації та підтримці умов для «...хорошого життя дітей, яке розуміється як життя, де є простір, час і спокій, щоб бути дитиною, і де близькі та довірливі дорослі забезпечують присутність, турботу та безпеку дитини, щоб мати можливість вчитися і розвиватися самостійно» [3, с. 12].

У цьому контексті провідна роль відводиться навчальному середовищу, в якому має перебувати дитина, розвиватися та навчатися. Власне середовище навчання є ключовим поняттям у фундаменті скандинавської системи освіти. Відтак, перед закладами дошкільної освіти стоять наступні завдання: створити відповідне середовище для навчання дитини, забезпечити постійну адаптацію навчального середовища до складу групи дітей, забезпечити постійний розвиток навчального середовища.

Навчальні програми орієнтують педагогічний колектив та безпосередньо кожного педагога на те, щоб в садочку створювалося навчальне середовище, в якому діти зможуть отримати різний необхідний для них життєвий досвід [3, с. 22].

Як правило, у садочках **обладнують декілька тематичних просторів чи кімнат. Відповідно, діти мають можливість обирати ту з них, яка відповідає їхнім потребам на даний момент.**

Основне завдання таких просторів – дати дитині можливість обирати активності, стимулювати досліджувати оточення, розвивати моторику, стимулювати допитливість.

Математичне навчання відбувається у фізичному середовищі з використанням різноманітних матеріалів або навіть частин свого тіла. При цьому вихователі закладів дошкільної освіти можуть використовувати як штучні, так і природні матеріали різноманітних форм, розмірів і призначення, як готові придбані матеріали, так і ті, що виготовляються самими педагогами, дітьми, чи їхніми батьками. Часто можуть використовуватися матеріали такі, що, на перший погляд, не мають жодного відношення ні до навчання, ні безпосередньо до математики. Це можуть бути звичайні природні матеріали, знайдені дітьми під час прогулянки: камінці, шматки кори, гілки дерев тощо [8, с. 21].

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Отже, попри розхожі уявлення, що в скандинавській системі дошкільної освіти акцент робиться лише на догляд за дітьми, вільне виховання в умовах природнього середовища, в сучасні заклади дошкільної освіти Данії, Швеції, Норвегії, Ісландії працюють згідно навчальних програм, в яких приділяється доволі значна увага саме

навчальній складовій. Зокрема це стосується й формуванню у дошкільників математичних уявлень.

Відмінною особливістю є те, що навчальний компонент (у цьому випадку говоримо про математичний), включений у повсякденну дитячу діяльність, основу якої складає гра. При цьому важливою є роль педагога та відповідного освітнього середовища. Останнє є ключовим поняттям у фундаменті скандинавської системи освіти.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Broström, S., 2017. A dynamic learning concept in early years' education: a possible way to prevent schoolification. *International Journal of Early Years Education*, 25:1, 3–15.
2. Erfjord, I., Hundeland P. S. & Carlsen M., 2012. Kindergarten teachers' accounts of their developing mathematical practice. *ZDM Mathematics Education*, 44, 653–664.
3. Sådan bruger du det pædagogiske grundlag. I den styrkede pædagogiske læreplan, 2018. København.
4. Шмотіна, О. М., 2011. Шведська модель педагогічної освіти. *Науковий вісник. Серія: Педагогічні науки*, 1-33, 124–127.
5. Корольчук, М., 2018. Особливості освіти дітей у Швеції. Доступно: <<https://learning.ua/blog/201810/osoblyvosti-osvity-ditei-u-shvetsii/>>.
6. Степанова-Камиш, А. Як дошкілля Швеції враховує думку дитини й навчає її вчитись упродовж життя. Доступно: <<https://nus.org.ua/articles/yak-doshkillya-shvetsiyi-vrahovuye-dumku-dytyny-j-navchaye-yiyi-vchytys-uprodovzh-zhyttya/>>.
7. *Om förskolan*. Available at: <<https://utbildningsguiden.skolverket.se/forskolan/om-forskolan/om-forskolan/>>.
8. Karlsson, S., & Ghaderifar, S., 2015. *Matematik i förskolan En intervjustudie om pedagogers uppfattning om matematik som innehåll i förskolans verksamhet*. Kristianstad. 39.
9. *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold*, 2018. Børne- og Socialministeriet Citat med kildeangivelse er tilladt, 58.
10. *Curriculum for the Preschool*, 2019. Stockholm, 21.

TEACHING MATHEMATICS TO PRESCHOOL CHILDREN: THE SCANDINAVIAN EXPERIENCE

Iryna Hazina,

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Theory and Methodology
of preschool education,
Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1730-417X>
iruska.g@ukr.net

Abstract. The article clarifies the peculiarities of learning the basics of mathematics in the preschool education system of the Scandinavian countries.

In the context of the implementation of this task, the author emphasizes the place of the educational component in the educational process of Scandinavian preschool education institutions, in particular, the formation of mathematical knowledge and ideas. The main principles on which this work is based are also outlined.

The relevance of this issue is determined by the fact that today, in the conditions of further reforming of the domestic education system, European educational experience is important for us. Taking it into account, as well as improving the quality of the Ukrainian education system to the European level, directs us to a comprehensive study of the methods and forms of work of foreign colleagues, their use in the formation of a new Ukrainian educational model.

Today, in the Scandinavian countries, there is a tendency to abandon the classical system, when preschool institutions focused only on caring for and playing with children. A sign of this was the development and implementation of programs that guide teachers to include an educational component, in particular, mathematical content, in the educational process of preschool institutions.

At the same time, the very principles of the implementation of the educational component demonstrate the desire to preserve as much as possible the best achievements of the classical system of preschool education, in the center of which is the child himself and where the main task is to create conditions for children to receive space, time and peace to simply be children. Therefore, educational activity (in this case, we are talking about learning the basics of mathematics) is included in everyday children's activities, the basis of which is the game. At the same time, the role of the teacher and the appropriate educational environment is important. The latter is a key concept in the foundation of the Scandinavian education system

Key words: preschool education; Scandinavian countries; organization of the educational process; educational activity; mathematics.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Broström S., 2017. A dynamic learning concept in early years' education: a possible way to prevent schoolification. *International Journal of Early Years Education*, 25:1, 3-15. [in English].
2. Erfjord, I., Hundeland P. S., & Carlsen M., 2012. Kindergarten teachers' accounts of their developing mathematical practice. *ZDM Mathematics Education*. 44. 653–664. [in English].
3. *Sådan bruger du det pædagogiske grundlag. I den styrkede pædagogiske læreplan* [How to use the pedagogical basis. In the strengthened educational curriculum], 2018. Kobenhavn. [in Danish].
4. Shmotina, O. M., 2011. Shvedska model pedahohichnoi osvity [The Swedish model of teacher education.]. *Naukovyi visnyk. Serii: Pedahohichni nauky*. 1-33. 124–127. [in Ukrainian].

5. Korolchuk, M., 2018. Osoblyvosti osvity ditei u Shvetsii [Peculiarities of children's education in Sweden.]. Dostupno: <<https://learning.ua/blog/201810/osoblyvosti-osvity-ditei-u-shvetsii/>>. [in Ukrainian].

6. Stepanova-Kamysh, A. Yak doshkillia Shvetsii vrakhovuie dumku dytyny y navchaie yii vchytys uprodovzh zhyttia [How a preschool in Sweden takes the child's opinion into account and teaches him to learn throughout his life]. Dostupno: <<https://nus.org.ua/articles/yak-doshkillia-shvetsiyi-vrahovuye-dumku-dytyny-j-navchaye-yiyi-vchytys-uprodovzh-zhyttia/>>. [in Ukrainian].

7. *Om förskolan* [About preschool]. Available at: <<https://utbildningsguiden.skolverket.se/forskolan/om-forskolan/om-forskolan>>. [in Swedish].

8. Karlsson, S., & Ghaderifar S., 2015. Matematik i förskolan En intervjustudie om pedagogers uppfattning om matematik som innehåll i förskolans verksamhet [Mathematics in preschool An interview study on educators' perception of mathematics as content in preschool activities]. Kristianstad, 39. [in Swedish]

9. *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold* [The strengthened pedagogical curriculum. Framework and content], 2018.. København: Børne-og Socialministeriet, 58. [in Danish].

10. *Curriculum for the Preschool*, 2019. Stockholm, 21. [in English].

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2024-36-99-111>

УДК 373.012

Дорож Ірина Анатоліївна,

кандидат педагогічних наук, старший викладач,

кафедра теорії та методик початкової освіти,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4792-7025>

dorozhira@kpnu.edu.ua

ЕКОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Анотація. В сучасному світі виникає все більше проблем, пов'язаних із здоров'ям та екологією, що вимагає від нас уваги до питань збереження навколишнього середовища та здоров'я. Одним із ключових аспектів збереження здоров'я та екології є формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів.

У статті проаналізовано проблему формування у молодших школярів здоров'язбережувальної компетентності засобами екологічної освіти. Сучасні умови реформування галузі освіти мають значний вплив на здоров'я